

КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОТЕРАПІЯ У ДЗЕРКАЛІ СУЧАСНОСТІ

**I Міжнародна науково-практична конференція
24-25 жовтня 2025, Україна, Київ**

Збірник матеріалів

Гданський університет, Польща | Медична школа Гамбурга, Німеччина
Техаський університет в Ель-Пасо, США
Українська психологічна асоціація

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
Факультет психології. Кафедра психодіагностики та клінічної психології*

Серія «Клінічна психологія: виклики та інновації»

КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОТЕРАПІЯ У ДЗЕРКАЛІ СУЧАСНОСТІ

I МІЖНАРОДНА НАУКОВА-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
24-25 жовтня 2025, Україна, Київ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Київ
ГО «МНГ»
2025

Uniwersytet Gdański | Medical School Hamburg
UTEP University of Texas at El Paso, USA
Ukrainian Psychological Association

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
Faculty of Psychology Department of Psychodiagnostics and Clinical Psychology

Series "Clinical Psychology: Challenges and Innovations"

CLINICAL PSYCHOLOGY AND PSYCHOTHERAPY IN THE MIRROR OF MODERNITY

I INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
24-25 October 2025, Kyiv, Ukraine

PROCEEDINGS

Kyiv
NGO "ISG"
2025

УДК=UDK 159.97/.98+615.851(082)

К 49

DOI <https://doi.org/10.56287/8285-48-7>

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка
Факультет психології
Кафедра психодіагностики та клінічної психології

Taras Shevchenko National University of Kyiv
Faculty of Psychology
Department of Psychodiagnostics and Clinical Psychology

Серія «Клінічна психологія: виклики та інновації» започаткована у 2025 році
The series "Clinical Psychology: Challenges and Innovations" was launched in 2025

Рекомендовано до публікації Вченою радою факультету психології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 4 від 30.09.2025 року)

*Recommended for publication by the Academic Council of the
Faculty of Psychology, Taras Shevchenko National University
of Kyiv (Minutes No. 4 of 30.09.2025)*

К 49

Клінічна психологія та психотерапія у дзеркалі сучасності. I Міжнародна науково-практична конференція, 24-25 жовтня 2025, Україна, Київ : зб. матер. / Ф-т психол. Каф. психодіаг. та клініч. псих. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка — Електрон. дан. — Київ : ГО «МНГ», 2025. — 350 с. : рис., табл., графіки — Серія «Клінічна психологія: виклики та інновації» — on-line. = **Clinical** psychology and psychotherapy in the mirror of modernity. I International scientific and practical conference, 24-25 October 2025, Kyiv, Ukraine : proceedings / Fac. Psychol. Dep. psychodiagn. & clin. psychol. T. Shevchenko Nat. Uni. Kyiv — Eelectron. Data — Kyiv : NGO "ISG", 2025. — 350 p. : illustr., tab., graph(s) — The Series "Clinical Psychology: Challenges and Innovations" — on-line.

ISBN 978-617-8285-48-7 (on-line)

У збірнику матеріалів висвітлено емпіричні засади клінічної психології, інноваційні підходи та методи психотерапевтичної роботи, а також клінічні й культурні аспекти суспільних криз. Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Збірник рекомендовано здобувачам вищої освіти, психологам-практикам та науковцям різного фаху, що зацікавлені у напрямі клінічної психології чи психотерапії.

The collection highlights the empirical foundations of clinical psychology, innovative approaches and methods of psychotherapeutic practice, as well as clinical and cultural dimensions of societal crises. The papers are presented in the authors' original version. The proceedings are recommended for higher education applicants, practicing psychologists, and researchers from related fields who are interested in clinical psychology or psychotherapy.

УДК=UDK 159.97/.98+615.851(082)

ISBN 978-617-8285-47-0 (серія)
ISBN 978-617-8285-48-7 (on-line)

© Авторський колектив, 2025
© КНУ імені Тараса Шевченка, 2025
© ГО «МНГ», 2025

Вівчарук Дар'я Анатоліївна	288
ЗВ'ЯЗОК ТРИВОЖНОСТІ БАТЬКІВ ІЗ ХАРАКТЕРОМ ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СІМ'ЯХ, ДЕ ДИТИНА ХВОРИЄ НА АСТМУ	
Войчишена Марина Вадимівна / Кравчук Світлана Леонтіївна	292
ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОЯВИ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	
Гарбажій Катерина Станіславівна	295
ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВИНИКНЕННЯ ТА ПРОЯВ ПСИХОЗІВ У ПІДЛІТКІВ	
Гелеїшвілі Юлія Юріївна / Венгер Ганна Сергіївна	297
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОРУШЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ДІТЕЙ З СИНДРОМОМ РАНЬОГО ДИТЯЧОГО АУТИЗМУ: ЕТИОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЇ	
Дроботько Ірина Дмитрівна	300
СПЕЦИФІКА ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ПАР, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ КРИЗУ ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ	
Дуднік Алла Олександрівна / Венгер Ганна Сергіївна	303
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НЕЙРОКОРЕКЦІЇ СЕНСОРНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА	
Корнієцька Анна Олександрівна	306
ХРОНІЧНИЙ ВОЄННИЙ СТРЕС ЯК МАКРОСОЦІАЛЬНИЙ ФОН СІМЕЙНОЇ ДИСФУНКЦІЇ	
Кучер Злата Станіславівна / Мельничук Ірина Валентинівна	309
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОРУШЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДОМ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ ТА ЇХ НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЯ	
Розвад Анастасія Сергіївна	312
КОНФЛЮЕНЦІЯ У СИСТЕМІ ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКИХ ВІДНОСИН ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ	
Пестерева Катерина Сергіївна / Чугуєва Інна Євгенівна	315
ВПЛИВ ДИТЯЧОЇ ПСИХОТРАВМИ НА ФОРМУВАННЯ ДИСФУНКЦІЙНИХ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ	
Турчина Софія Тарасівна	317
СЕЛФХАРМ У ПІДЛІТКІВ ЯК ФОРМА ПСИХОЛОГІЧНОГО САМОРЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ЕМОЦІЙНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ	
Федоренко Ніна Василівна / Савенкова Ірина Іванівна	320
КЛІНІКО-НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО ОНТОГЕНЕЗУ	
Шевардіна Олена Георгіївна / Бєславина Тетяна Іванівна	322
ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА БАТЬКАМ ШКОЛЯРІВ У ПОДОЛАННІ НАСЛІДКІВ РОЗЛУЧЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	

Дуднік Алла Олександрівна

Державний заклад "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"

Венгер Ганна Сергіївна

Державний заклад "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НЕЙРОКОРЕКЦІЇ СЕНСОРНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА

Актуальність проблеми сенсорних порушень у дітей з розладами аутистичного спектра (далі – РАС) визначається тим, що понад 80% дітей цієї категорії мають виражені труднощі з обробкою сенсорних стимулів (Tomchek & Dunn, 2007; Pfeiffer et al., 2011). Вони можуть проявлятися у вигляді гіперчутливості до звуків, світла, дотику чи смакових подразників, або ж, навпаки, у формі гіпочутливості, коли дитина потребує надмірної кількості стимуляції для формування адекватної реакції.

Окремим феноменом є *сенсорна фрагментарність*, що полягає у вибіркового реагуванні лише на певні подразники, а також труднощі інтеграції відчуттів із різних модальностей, які суттєво ускладнюють узгодження рухових, когнітивних та емоційних процесів (Baranek, 2002). Дослідники Ayres (2005) та Schaaf та Davies (2010) підкреслюють, що сенсорні дисфункції є не лише одним із ключових проявів РАС, але й чинником, що безпосередньо впливає на темпи розвитку мовлення, характер поведінки, здатність до взаємодії з оточенням, опанування навичками самообслуговування та соціалізацію. Отже, своєчасна діагностика та цілеспрямована нейрокорекція сенсорної сфери виступають

провідними завданнями сучасної корекційно-реабілітаційної практики.

Проблему сенсорних порушень у дітей з РАС досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Серед зарубіжних дослідників варто зазначити А. J. Ayres (1972, 2005), Т. Grandin (1992), G. T. Baranek (2002), R. C. Schaaf та P. L. Davies (2010), L. M. Pfeiffer (2011), S. D. Tomchek і W. Dunn (2007). В українському науковому просторі цю тему розробляли Ю. В. Вакуленко (2020), О. Л. Кіпаренко (2020), І. М. Мойсеєнко (2019), Т. М. Скрипник (2018).

Нейрокорекція сенсорних порушень розглядається сучасними науковцями не як окремий метод, а як цілісний підхід, що інтегрує різноманітні корекційні техніки та спрямований на оптимізацію функціонування нервової системи дитини. Вона передбачає поєднання методів сенсорної інтеграції, вправ на глибокий тиск, дихальних практик. Важливим є також використання вправ, які стимулюють розвиток міжпівкульної взаємодії, вправ для мозочкової стимуляції, структурованих вправ, спрямованих на розвиток моторного планування, зорово-моторної координації, серійної організації рухів. Нейрокорекція виступає багатовимірним та поліфункціональним методом, який поєднує у собі класичні й інноваційні підходи та

забезпечує більш повний розвиток дитини з РАС.

Базовим напрямом у системі нейрокорекційних втручань вважається метод сенсорної інтеграції, розроблений Ayres (1979). Його сутність полягає в тому, що через цілеспрямовану стимуляцію вестибулярної, тактильної та пропріоцептивної систем створюються умови для узгодженої роботи сенсорних каналів і формування адекватних адаптивних реакцій. Сучасні дослідження підтверджують, що вправи сенсорної інтеграції сприяють покращенню моторного планування, концентрації уваги, регуляції емоційного стану та зменшенню поведінкових труднощів (Schaaf et al., 2014). Важливою особливістю цього методу є його ігрова форма, яка забезпечує високу мотивацію дітей до занять і створює можливості для формування позитивного досвіду сенсорної взаємодії.

Одним з ефективних методів нейрокорекції є терапія глибокого тиску, що включає використання спеціальних важких ковдр, жилетів або обгортань, а також методи інтенсивного тактильного та пропріоцептивного впливу. Дослідження показують, що такі втручання сприяють зниженню рівня тривожності, формуванню відчуття тілесної цілісності та підвищенню здатності до саморегуляції (Grandin, 1992; Pfeiffer et al., 2011).

Важливу роль у нейрокорекції відіграють також дихальні практики у поєднанні з руховими вправами, що активізують парасимпатичну нервову систему, допомагають стабілізувати психоемоційний стан і сприяють більш ефективній інтеграції сенсорної інформації. Систематичне виконання дихальних вправ у поєднанні з руховими та сенсорними заняттями

дає змогу дітям з РАС навчитися усвідомлювати власний стан, регулювати рівень збудження та формувати емоційну рівноваженість, а також знижувати прояви сенсорної перевантаженості.

Стимуляція міжпівкульної взаємодії розглядається як один з базових елементів нейрокорекції, що забезпечує покращення координації діяльності лівої та правої півкуль мозку шляхом виконання спеціальних рухових та когнітивних завдань, які потребують синхронної роботи рук, ніг та очей, а також вимагають концентрації уваги на просторовому сприйманні та узгодженості рухів (Schaaf & Davies, 2010).

Поряд із цим мозочкова стимуляція спрямована на розвиток моторної точності, балансування, ритмічності рухів та інтеграції сенсорної інформації. Вправи, що виконуються на нестійких поверхнях або з ритмічним компонентом, одночасно активізують сенсорні системи та покращують координацію рухів, що критично важливо для дітей з сенсорними порушеннями (Stoodley & Limperopoulos, 2016).

Досягнення більш комплексного ефекту забезпечується включенням вправ на розвиток моторного планування, зорово-моторної координації та серійної організації рухів. Завдяки цьому забезпечується систематичний вплив на сенсорні, моторні та емоційні процеси розвитку, що створює умови для формування нових адаптивних стратегій поведінки (Grandin, 1992). Поєднання цих методів з класичними техніками сенсорної інтеграції, дихальними практиками та терапією глибокого тиску сприяє розвитку когнітивних функцій, покращенню уваги, саморегуляції, що забезпечує прогрес у формуванні сенсорної, моторної, когнітивної та емоційної сфер у дітей з РАС.

Важливим компонентом нейрокорекційних програм для дітей з РАС є формування індивідуальної сенсорної дієти, яка передбачає систематичне використання різних сенсорних стимулів з метою регуляції збудження, концентрації уваги, розвитку емоційної стабільності та формування адаптивної поведінки. Елементами такої дієти можуть виступати сучасні допоміжні технології, зокрема музикотерапія, ароматерапія та світлотерапія. Музикотерапія забезпечує контрольований сенсорний вплив через ритм, темп і мелодію, активізуючи аудіальне сприйняття та сприяючи його корекції, що позитивно позначається на розвитку емоційної регуляції, соціальної взаємодії та комунікативних навичок (Geretsegger et al., 2014). Ароматерапія, зокрема використання ефірних олій, впливає на ольфакторну систему, що сприяє зниженню рівня тривожності та покращенню якості сну у дітей із сенсорними дисфункціями (Goel et al., 2005; Ferrellet et al., 2019). Світлотерапія, яка передбачає застосування спеціально регульованого освітлення або певних кольорів світла, впливає на зорову модальність, що позитивно відображається на психоемоційному стані дитини, сприяє зниженню рівня стресу та зменшенню поведінкових проблем (Wilbarger,

2002). Інтеграція цих методів у сенсорну дієту підсилює ефект класичних технік сенсорної інтеграції, створюючи багатоканальну стимуляцію, що сприяє гармонійному розвитку усіх сенсорних систем дитини.

Отже, сучасні підходи до нейрокорекції сенсорних порушень у дітей з РАС ґрунтуються на принципах комплексності та міждисциплінарності, що передбачає поєднання різних терапевтичних стратегій у межах єдиної системи впливу. Застосування інтегрованих методів, орієнтованих на сенсорну сферу та пов'язані з нею когнітивні, емоційні й поведінкові процеси, дає змогу забезпечити більш цілісну активацію нейропсихологічних механізмів, що лежать в основі розвитку дитини.

Емпіричні дослідження демонструють ефективність такої багатовекторної корекційної роботи, оскільки вона сприяє формуванню адаптивних навичок, підвищенню рівня саморегуляції, розвитку соціальної компетентності та покращенню якості життя дітей з РАС. Водночас індивідуалізація програм та їх впровадження на основі сучасних наукових досліджень відкривають перспективи подальшого вдосконалення корекційно-реабілітаційної практики у сфері дитячої нейропсихології та спеціальної педагогіки.

Список використаних джерел: 1. Ayres, A. J. (1979). *Sensory Integration and the Child*. Western Psychological Services; 2. Grandin, T. (1992). Calming Effects of Deep Touch Pressure in Patients with Autistic Disorder, College Students, and Animals. *J Child Adolesc Psychopharmacol*, 2(1), 63–72. 10.1089/cap.1992.2.63; 3. Pfeiffer, B. A. et al. (2011). Effectiveness of sensory integration interventions in children with autism spectrum disorders: A pilot study. *Am J Occup Ther*, 65(1), 76–85. 10.5014/ajot.2011.09205; 4. Schaaf, R. C., & Davies, P. L. (2010). Evolution of the sensory integration frame of reference. *Am J Occup Ther*, 64(3), 363–367. 10.5014/ajot.2010.090000; 5. Tomchek, S. D., & Dunn, W. (2007). Sensory Processing in Children with and without Autism: A Comparative Study Using the Short Sensory Profile. *Am J Occup Ther*, 61(2), 190–200. 10.5014/ajot.61.2.190.